

VILNIAUS APYGARDOS ADMINISTRACINIS TEISMAS

S P R E N D I M A S LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2020 m. spalio 7 d.
Vilnius

Vilniaus apygardos administracinio teismo teisėjas Saulius Jakaitis teismo posėdyje rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo administracinę bylą pagal pareiškėjo S. P. skundą atsakovui Aplinkos apsaugos departamentui prie Aplinkos ministerijos dėl įsakymų panaikinimo bei įpareigojimo atlikti veiksmus, trečiasis suinteresuotas asmuo – D. Š.

Teismas

n u s t a t ė :

1. Pareiškėjas S. P. kreipėsi į teismą su skundu, kurį patikslino, prašydamas:
 - 1) panaikinti Aplinkos apsaugos departamento prie Aplinkos ministerijos (*toliau – ir Departamentas, Aplinkos apsaugos departamentas*) direktoriaus 2018 m. birželio 13 d. įsakymą Nr. AD1-12 „Dėl atrankos kriterijų, priimant į tas pačias pareigas pretenduojančius darbuotojus ir valstybės tarnautojus“ (*toliau – ir 2018 m. birželio 13 d. įsakymas, Įsakymas dėl kriterijų*);
 - 2) panaikinti Valstybės tarnautojų, pretenduojančių į tas pačias pareigas Departamente, atrankos komisijos (*toliau – ir Atrankos komisija*) 2018 m. birželio 15 d. nutarimą Nr. AD2-3 (*toliau – ir 2018 m. birželio 15 d. nutarimas*);
 - 3) panaikinti Departamento direktoriaus 2018 m. birželio 19 d. įsakymą Nr. ADP1-128 „Dėl D. Š. skyrimo į Aplinkos apsaugos departamento prie Aplinkos ministerijos (duomenys neskelbtini) valdybos viršininko pareigas“ (*toliau – ir 2018 m. birželio 19 d. įsakymas*);
 - 4) panaikinti Departamento direktoriaus 2018 m. birželio 28 d. įsakymą Nr. 2ADP1-178 „Dėl S. P. skyrimo į Aplinkos ministerijos (duomenys neskelbtini) viršininko pareigas“ (*toliau – ir 2018 m. birželio 28 d. įsakymas*);
 - 5) įpareigoti Departamentą iš naujo išnagrinėti pareiškėjo 2018 m. gegužės 24 d. prašymą skirti jį į (duomenys neskelbtini) valdybos viršininko pareigas bei įvertinti pareiškėjo kvalifikaciją eiti šias pareigas.
- Pareiškėjas skunde paaiškina, kad jis iki 2018 m. liepos 1 d. ėjo Aplinkos ministerijos (duomenys neskelbtini) regiono aplinkos apsaugos departamento (*toliau – ir (duomenys neskelbtini) RAAD*) direktoriaus pareigas (A lygio 18 kategorija). Dėl reorganizacijos (duomenys neskelbtini) RAAD nustojo veikti kaip savarankiška biudžetinė įstaiga, todėl jo pareigos panaikintos. Vietoje (duomenys neskelbtini) RAAD nuo 2018 m. liepos 1 d. įsteigtas Departamento teritorinis struktūrinis padalinys – (duomenys neskelbtini) valdyba. Pareiškėjas 2018 m. gegužės 24 d. prašymu „Dėl paskyrimo“ kreipėsi į Departamentą, prašydamas paskirti jį į (duomenys neskelbtini) valdybos

viršininko pareigas (A lygio 17 kategorija). Pareiškėjas pažymi, kad (duomenys neskelbtini) valdybos viršininko pareigybė iš esmės yra tapati (duomenys neskelbtini) RAAD direktoriaus pareigoms. Nurodo, kad jis nuo 2018 m. birželio 11 d. buvo nedarbingas, o 2018 m. birželio 15 d. įvyko Departamento 2018 m. birželio 13 d. įsakymu sudarytos Atrankos komisijos posėdis, kuriame buvo nuspręsta pritarti D. Š. kandidatūrai eiti (duomenys neskelbtini) valdybos viršininko pareigas ir siūlyti pareiškėjui pateikti prašymą eiti kitas laisvas to paties lygio ir kategorijos ar žemesnes pareigas Departamente. Departamento direktoriaus 2018 m. birželio 19 d. įsakymu D. Š. nuo 2018 m. liepos 1 d. paskirtas į Departamento valdybos viršininko pareigas. Pareiškėjas teigia, kad Departamentas nevertino jo kvalifikacijos, todėl neteisėtai nusprendė, jog D. Š. turėjo pirmumo teisę dėl to, kad jis atitiko patvirtintų kriterijų 1.4 punkto nuostatas, jam iki įstatymu nustatyto senatvės pensijos amžiaus liko ne daugiau kaip treji metai. Departamentas 2018 m. birželio 15 d. nutarime vertino tik tai, kad abiejų pretendentų turimas aukštasis išsilavinimas atitinka pareigybės aprašyme keliamus specialiuosius reikalavimus, tačiau nevertino fakto, kad jo turima kvalifikacija yra aukštesnė nei D. Š.. Pareiškėjas yra A lygio 18 kategorijos valstybės tarnautojas, įstaigos vadovas, turintis aplinkos inžinerijos ir kraštotvarkos mokslo krypties daktaro laipsnį, o D. Š. yra A lygio 17 kategorijos valstybės tarnautojas, turintis pirmosios pakopos inžinieriaus hidrotechniko aukštąjį išsilavinimą, įgytą 1980 m. Pareiškėjas nuolat dalyvavo kvalifikacijos kėlimo kursuose. Mano, kad Atrankos komisija, nusprendusi svarstyti pretendentų atitiktį jiems nedalyvaujant, šurkščiai pažeidė pretendentų teisę dalyvauti posėdyje ir teikti paaiškinimus. Departamentas apie Atrankos komisijos posėdį informavo iki jo likus tik 5 val. Be to, pareiškėjas iki Atrankos komisijos posėdžio neperskaitė SMS žinute siųsto pranešimo, nes tuo metu sirgo ir turėjo nedarbingumą. D. Š. tuo metu atostogavo. Atrankos komisija privalėjo nukelti posėdį arba gauti pretendentų prašymus atlikti vertinimą jiems nedalyvaujant. Paaiškina, kad Departamentas po to, kai jis kreipėsi į teismą, 2018 m. birželio 28 d. įsakymu nuo 2018 m. liepos 1 d. jį paskyrė į (duomenys neskelbtini) valdybos viršininko pareigas. Pareiškėjas teigia, kad jis turi interesą būti paliktas eiti tas pačias pareigas toje pačioje darbo vietoje.

2. Atsakovas Aplinkos apsaugos departamentas prie Aplinkos ministerijos atsiliepime į skundą prašo jį atmesti.

Atsakovas paaiškina, kad, kiekvienais metais vertinant valstybės tarnautoją, jo kvalifikacija įvertinama pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. birželio 17 d. nutarimu Nr. 909 „Dėl Valstybės tarnautojų kvalifikacinių klasių suteikimo ir valstybės tarnautojų tarnybinės veiklos vertinimo kriterijų“ patvirtintą kvalifikacijos vertinimo anketą. Pareiškėjo kvalifikacija 2017 metais įvertinta 3 balais, o D. Š. – 4 balais. Pažymi, kad darbuotojo kvalifikaciją apibūdina jo turimos žinios, praktiniai įgūdžiai, patirtis, reikalingi dirbti tam tikrą darbą. Ji nėra tapati išsilavinimui, nes jis yra tik vienas iš kriterijų, apibūdinančių darbuotojo kvalifikaciją. Tiek pareiškėjo, tiek D. Š. tarnybinė veikla keliskart buvo įvertinta labai gerai, nė karto nepatenkinamai, abu pretendentai neturėjo nuobaudų, abu jie paskutinio tarnybinio vertinimo metu buvo įvertinti gerai. Atsakovas nurodo, kad Atrankos komisijos posėdis buvo numatytas 2018 m. birželio 14 d., o pretendentai apie jį informuoti 2018 m. birželio 13 d. Nukėlus posėdį 2018 m. birželio 15 d. 14 val., pretendentai informuoti raštu per mobilųjį įrenginį, kaip nustatyta Lietuvos Respublikos darbo kodekso (*toliau – ir DK*) 25 straipsnio 2 dalyje. Posėdyje buvo vertinami faktai, kurie Atrankos komisijos nariams buvo žinomi, todėl pretendentų nedalyvavimas posėdyje negalėjo pažeisti jų teisių. Iki 2018 m. liepos 2 d. buvo būtina perkelti (priimti) 500 žmonių, iš kurių nemažai pretendavo į tą pačią pareigybę. Patvirtinus 2018 m. birželio 13 d. įsakymą, iš anksto buvo suplanuoti ir organizuoti visi posėdžiai skirtinguose miestuose. Atsakovas nesutinka su pareiškėjo argumentu, kad (duomenys neskelbtini) RAAD direktoriaus ir įsteigta Departamento (duomenys neskelbtini) valdybos viršininko pareigybės iš esmės yra vienodos, todėl pareiškėjas turėjo teisėtą interesą būti paliktas toje pačioje darbo vietoje.

3. Trečiasis suinteresuotas asmuo D. Š. atsiliepime į skundą prašo jį atmesti.

Nurodo, kad Departamentas 2018 m. gegužės 17 d. raštu Nr. (AAD)-AD5-47 ir 2018 m. birželio 7 d. raštu Nr. (3)-AD5-56 teikė įsakymų projektus „Dėl atrankos kriterijų, priimančių tas pačias pareigas pretenduojančius darbuotojus ir valstybės tarnautojus“ ir prašė pateikti pastabas bei pasiūlymus, tačiau pareiškėjas 2018 m. gegužės 18 d. raštu Nr. (ATS)-D2-1477 „Dėl atrankos kriterijų“ nurodė, kad pastabų ir pasiūlymų neturi. Pareiškėjas 2018 m. birželio 27 d. savo noru pateikė prašymą paskirti jį į Departamento (duomenys neskelbtini) valdybos viršininko pareigas, jis savo noru toliau dirba šiose pareigose. Departamento (duomenys neskelbtini) valdybos viršininko pareigybės aprašyme nėra nurodyta, kad asmuo turi turėti mokslinį daktaro laipsnį ar kad aukštesniojo mokslinio laipsnio turėjimas teikia pirmenybę kandidatuojančiam asmeniui. Trečiasis suinteresuotas asmuo atitiko bendruosius ir specialiuosius reikalavimus, Departamentas turėjo teisę atsižvelgti ir vertinti jo darbą, funkcijų atlikimo kokybę ir apimtį, jo kvalifikaciją dirbant (duomenys neskelbtini) RAAD. Trečiajam suinteresuotam asmeniui ne kartą buvo skiriami priedai už atliekamą darbą, jam buvo suteikta 1 kvalifikacinė klasė.

Teismas

k o n s t a t u o j a :

4. Byloje kilo ginčas dėl Departamento direktoriaus 2018 m. birželio 13 d. įsakymo, Atrankos komisijos 2018 m. birželio 15 d. nutarimo, 2018 m. birželio 19 d. įsakymo, 2018 m. birželio 28 d. įsakymo teisėtumo bei pagrįstumo.

5. Atkreiptinas dėmesys, kad šis ginčas jau kartą buvo išnagrinėtas, t. y. Vilniaus apygardos administracinis teismas 2019 m. sausio 10 d. sprendimu pareiškėjo S. P. skundą patenkino – panaikino minėtus skundžiamus aktus bei įpareigojo atsakovą iš naujo išnagrinėti S. P. 2018 m. gegužės 24 d. prašymą skirti jį į (duomenys neskelbtini) valdybos viršininko pareigas. Tačiau Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (*toliau – ir LVAT*) 2020 m. gegužės 20 d. nutartimi (administracinė byla Nr. eA-1269-415/2020) minėtą pirmosios instancijos teismo sprendimą panaikino ir bylą perdavė tam pačiam teismui nagrinėti iš naujo. Tad nagrinėjant bylą iš naujo privaloma atsižvelgti į LVAT nutartyje pateiktus išaiškinimus, kurie šioje konkrečioje byloje yra privalomi.

6. Byloje nustatyta, kad pareiškėjas S. P. iki 2018 m. liepos 1 d. ėjo Aplinkos ministerijos (duomenys neskelbtini) regiono aplinkos apsaugos departamento direktoriaus pareigas, jis buvo įstaigos vadovas, A lygio 18 kategorijos valstybės tarnautojas.

Trečiasis asmuo D. Š. iki 2018 m. liepos 1 d. ėjo Aplinkos ministerijos (duomenys neskelbtini) regiono aplinkos apsaugos departamento direktoriaus pavaduotojo pareigas, jis buvo įstaigos vadovo pavaduotojas, A lygio 17 kategorijos valstybės tarnautojas.

7. (duomenys neskelbtini) regiono aplinkos apsaugos departamentas buvo reorganizuotas jungimo būdu prie Aplinkos apsaugos departamento prie Aplinkos ministerijos ir nuo 2018 m. liepos 1 d. nustojo veikti kaip savarankiška biudžetinė įstaiga. Nuo 2018 m. liepos 1 d. vietoje biudžetinės įstaigos (duomenys neskelbtini) regiono aplinkos apsaugos departamento buvo įsteigtas Aplinkos apsaugos departamento prie Aplinkos ministerijos teritorinis struktūrinis padalinys – (duomenys neskelbtini) valdyba.

8. Aplinkos ministerijos 2018 m. balandžio 12 d. raštu Nr. (16-3)-D8-2086 „Išpėjimas apie pareigybės panaikinimą“ pareiškėjas buvo įspėtas, kad 2018 m. birželio 29 d. naikinama jo pareigybė.

Aplinkos apsaugos departamento direktoriaus 2018 m. balandžio 10 d. įsakymais Nr. ADP1-7 ir Nr. ADP1-9 buvo patvirtintas Aplinkos apsaugos departamento pareigybių sąrašas ir (duomenys neskelbtini) valdybos viršininko pareigybės aprašymas.

9. Trečiasis suinteresuotas asmuo su 2018 m. gegužės 21 d. prašymu „Dėl paskyrimo“ kreipėsi į atsakovą, prašydamas paskirti jį į AAD (duomenys neskelbtini) valdybos viršininko pareigas nuo 2018 m. liepos 1 d.

Pareiškėjas 2018 m. gegužės 24 d. prašymu „Dėl paskyrimo“ taip pat kreipėsi į atsakovą prašydamas paskirti jį į AAD (duomenys neskelbtini) valdybos viršininko (A lygio 17 kategorija) pareigas nuo 2018 m. liepos 1 d.

10. Pareiškėjas 2018 m. birželio 11–26 d. sirgo ir buvo nedarbingas. Jo nedarbingumo laikotarpiu, 2018 m. birželio 15 d., įvyko Aplinkos apsaugos departamento direktoriaus 2018 m. birželio 13 d. įsakymu Nr. AD1-12 „Dėl atrankos kriterijų, priimant į tas pačias pareigas pretenduojančius darbuotojus ir valstybės tarnautojus“ sudarytos Valstybės tarnautojų, pretenduojančių į tas pačias pareigas AAD, atrankos komisijos posėdis (posėdžio protokolas Nr. AD2-3), kuriame svarstyta pareiškėjo bei trečio suinteresuoto asmens D. Š. atitiktis eiti AAD (duomenys neskelbtini) valdybos viršininko pareigas ir nuspręsta „pritarti D. Š. kandidatūrai užimti (duomenys neskelbtini) valdybos viršininko (A17 kategorija) pareigas dėl atitikimo patvirtintų kriterijų 1.4 papunkčio nuostatomis<...>, siūlyti S. P. pateikti prašymą užimti kitas laisvas to paties lygio ir kategorijos ar žemesnes pareigas AAD“.

Aplinkos apsaugos departamento direktorius 2018 m. birželio 19 d. įsakymu Nr. ADP1-128 „Dėl D. Š. skyrimo į Aplinkos apsaugos departamento prie Aplinkos ministerijos (duomenys neskelbtini) valdybos viršininko pareigas“ paskyrė D. Š., (duomenys neskelbtini) regiono aplinkos apsaugos departamento direktoriaus pavaduotoją, nuo 2018 m. liepos 1 d. į Aplinkos apsaugos departamento (duomenys neskelbtini) valdybos viršininko karjeros valstybės tarnautojo A lygio 17 kategorijos pareigas.

11. Pareiškėjas su 2018 m. birželio 27 d. prašymu „Dėl paskyrimo“ kreipėsi į atsakovą, prašydamas paskirti jį į AAD (duomenys neskelbtini) valdybos viršininko (A lygio 17 kategorija) pareigas nuo 2018 m. liepos 1 d.

Aplinkos apsaugos departamento direktoriaus 2018 m. birželio 28 d. įsakymu Nr. 2ADP1-178 „Dėl S. P. skyrimo į Aplinkos apsaugos departamento prie Aplinkos ministerijos (duomenys neskelbtini) valdybos viršininko pareigas“ pareiškėjas buvo paskirtas į AAD (duomenys neskelbtini) valdybos viršininko karjeros valstybės tarnautojo A lygio 17 kategorijos pareigas.

12. Pareiškėjas nurodo, kad atsakovas, parinkdamas kandidatą į AAD (duomenys neskelbtini) valdybos viršininko pareigas, nevertino pretendentų (ginčo atveju pareiškėjo bei trečiojo suinteresuoto asmens) turimos kvalifikacijos, kuri iš esmės yra skirtinga, buvo konstatuota tik atitiktis naujai steigiamos pareigybės bendriesiems ir specialiesiems reikalavimams ir įvertintas pirmumo kriterijus. Pareiškėjo nuomone, į AAD (duomenys neskelbtini) valdybos viršininko pareigas buvo paskirtas asmuo, turintis mažesnę kvalifikaciją negu jis.

Pareiškėjo nuomone, atsakovas pažeidė Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo (*toliau – ir VTI*) 16 straipsnio 1 dalies 1 punkto nuostatą, kad valstybės tarnautojas turi teisę į karjerą valstybės tarnyboje pagal turimą kvalifikaciją, 43 straipsnio nuostatą, kad valstybės tarnautojui, kurio pareigybė naikinama, siūlomos laisvos tos pačios arba žemesnės kategorijos pareigos (jeigu valstybės tarnautojas atitinka šių pareigų bendruosius ir specialiuosius reikalavimus), bei Darbo kodekso 57 straipsnio 4 dalį, kad pirmenybės teisė būti paliktiems dirbti taikoma darbuotojams, kurių kvalifikacija nėra žemesnė už kitų tos pačios specialybės darbuotojų, dirbančių toje įmonėje, įstaigoje, organizacijoje, kvalifikaciją.

13. Pagal Valstybės tarnybos įstatymo 43 straipsnio 1 dalį (įstatymo redakcija, galiojusi ginčui aktuali laikotarpiu), karjeros valstybės tarnautojas, kurio pareigybė naikinama, paskiriamas į kitas to paties lygio ir kategorijos karjeros valstybės tarnautojo pareigas, o jei tokių pareigų nėra ir valstybės tarnautojas sutinka, – į žemesnės kategorijos pareigas; jei iki pareigybės panaikinimo karjeros valstybės tarnautojas į kitas pareigas nepaskiriamas, jis iš pareigų atleidžiamas; valstybės tarnautojui apie pareigybės panaikinimą turi būti pranešta raštu ne vėliau kaip prieš 2 mėnesius iki pareigybės panaikinimo.

14. Valstybės tarnybos įstatymas nereglamentuoja valstybės tarnautojo pirmenybės teisės būti paliktam dirbti, kai mažinamas pareigybių skaičius, tad vadovaujantis Valstybės tarnybos įstatymo 5 straipsniu, pagal kurį darbo santykius ir socialines garantijas reglamentuojantys įstatymai bei kiti teisės aktai valstybės tarnautojams taikomi tiek, kiek jų statuso ir socialinių garantijų nereglamentuoja šis įstatymas, taikytinos Darbo kodekse įtvirtintos teisės normos, šiuo atveju įtvirtintos Darbo kodekso 57 straipsnio 3 ir 4 dalyse. Pagal šio straipsnio 3 dalį, atleidžiamų darbuotojų atrankos kriterijus patvirtina darbdavys; nustatant atleidžiamų darbuotojų atrankos kriterijus, turi būti užtikrinama darbuotojų pirmenybės teisė būti paliktiems dirbti šioje kodekso normoje numatytoms darbuotojų kategorijoms. Pagal Darbo kodekso 57 straipsnio 4 dalį, pirmenybės teisė būti paliktiems dirbti taikoma darbuotojams, kurių kvalifikacija nėra žemesnė už kitų tos pačios specialybės darbuotojų, dirbančių toje įmonėje, įstaigoje, organizacijoje, kvalifikacija.

Taigi, šis teisinis reguliavimas suponuoja, kad darbuotojams (valstybės tarnautojams) pirmenybės teisė būti paliktiems dirbti, nustatyta DK 57 straipsnio 3 dalies 1–5 punktuose, taikoma tais atvejais, kai atrankos procedūrų metu taikant darbdavio nustatytus atrankos kriterijus konstatuojama, kad pretendentų kvalifikacija yra vienoda.

15. Pareiškėjas teigia, kad Įsakymas dėl kriterijų yra neteisėtas, t. y. prieštaraujantis DK 57 straipsnio 4 dalies nuostatai, nes atsakovas Įsakymo dėl kriterijų 3.1 punktu nustatė, kad tik tuo atveju, jeigu du ar daugiau pretendentų turi vienodą šio įsakymo 1 punkte patvirtintų kriterijų skaičių, vertinama šių pretendentų kvalifikacija ir pirmenybė teikiama tam asmeniui, kurio kvalifikacija aukštesnė; nors turėtų būti atvirkščiai.

LVAT 2020 m. gegužės 20 d. nutarties 31 punkte nurodė, jog teisėjų kolegija nesutinka su pareiškėjo argumentais, kad atsakovas Įsakymo dėl kriterijų 3.1 punktu nustatė, jog tik tuo atveju, jeigu du ar daugiau pretendentų turi vienodą Įsakymo dėl kriterijų 1 punkte patvirtintų kriterijų skaičių, vertinama šių pretendentų kvalifikacija ir pirmenybė teikiama tam asmeniui, kurio kvalifikacija aukštesnė. Pasak LVAT, Įsakymo dėl kriterijų 3.1 punktas reglamentuoja teises situacijas, kai tas pačias pareigas Aplinkos apsaugos departamente pretenduoja eiti du ar daugiau pareigybės aprašyme nustatytus reikalavimus atitinkančių darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, ar valstybės tarnautojų, kurių kvalifikacija yra vienoda (Įsakymo dėl kriterijų 2 punktas, DK 57 straipsnio 4 dalis) ir jie turi pirmumo teisę, vieną ar kelias, iš nustatytų Įsakymo dėl kriterijų 1 punkte, likti dirbti. Tokiu atveju pirmenybė teikiama asmeniui, kuris atitinka daugiau kriterijų (Įsakymo dėl kriterijų 1 punkte nurodytų pirmumo teisių). Kai pretendentai atitinka vienodą kriterijų skaičių, pirmenybė teikiama asmeniui, atitinkančiam specialiuosius aukštesnius nei tie, pagal kuriuos vertinama kvalifikacijos atitiktis Įsakymo dėl kriterijų 2 punkto taikymo aspektu, kriterijus, t. y. kuris turi aukštesnį už tą, kuris nurodytas pareigybės, į kurią asmuo pretenduoja, aprašyme, arba papildomą išsilavinimą, yra baigęs specializuotus, su pareigybe, į kurią pretenduojama, susijusius kvalifikacijos kėlimo kursus, moka užsienio kalbas arba turi kitų specialiųjų gebėjimų. Esant vienodoms (anksčiau paminėtoms) pretendentų specialiosioms kvalifikacijoms, pirmenybė taikoma asmeniui, kurio darbo stažas Aplinkos ministerijai pavaldžiose ar jos reguliavimo sričiai priskirtose įstaigose yra ilgesnis. Taigi, apeliacinės instancijos teismas iš esmės yra pasisakęs dėl Įsakymo dėl kriterijų; iš pateikto LVAT išaiškinimo akivaizdu, kad pareiškėjo argumentai dėl Įsakymo dėl kriterijų 3.1 punkto neteisėtumo yra nepagrįsti.

16. LVAT teisėjų kolegija, atsižvelgdama į Lietuvos Aukščiausiojo Teismo (*toliau – ir LAT*) 2013 m. liepos 4 d. nutartyje, priimtoje civilinėje byloje Nr. 3K-3-380/2013, plėtotą DK 135 straipsnio 1 ir 2 dalių aiškinimą, 2020 m. gegužės 20 d. nutartyje konstatavo, jog tai, kad nagrinėjamoje byloje ginčas kilo dėl pareiškėjo ir trečiojo suinteresuoto asmens kvalifikacijos vienodo įvertinimo pagrįstumo, darbuotojo kvalifikaciją taikant DK 135 straipsnio 2 dalį (dabar galiojančio DK 57 straipsnio 4 dalis) įvertina darbdavys, o kilus ginčui dėl netinkamo kvalifikacijos įvertinimo teismas, atsižvelgdamas į byloje dalyvaujančių asmenų argumentus, turi patikrinti, ar abiejų valstybės tarnautojų kvalifikacija pagrįstai įvertinta kaip vienoda (nutarties 28–29 punktai).

LVAT 2020 m. gegužės 20 d. nutartyje (32 punktas) taip pat nurodė, jog teisėjų kolegija, taikydama nutarties 31 punkte nurodytą įsakymo dėl kriterijų 3.1 punkto nuostatų aiškinimą, kartu pripažįsta, kad atsakovas kriterijų minėtame įsakyme nenurodė, t. y. kokius kriterijus jis parenka, kurie, jo manymu, geriausiai atspindi darbuotojo tinkamumą pareigoms (nutarties 28 punktas, įsakymo dėl kriterijų 2 punktas, DK 57 straipsnio 3 ir 4 dalys), todėl pirmosios instancijos teismas, atsižvelgdamas į pareiškėjo argumentus, kuriais jis ginčija atsakovo išvadą, kad jo ir trečiojo suinteresuoto asmens kvalifikacija yra vienoda, turėjo įvertinti, kokia turima informacija, apie kurią nurodoma Atrankos komisijos posėdžio protokole, buvo pagrindas konstatuoti pretendentų kvalifikacijos vienodumą ir ar tokia išvada yra pagrįsta (žr. nutarties 28 ir 29 punktus); šie vertinimai turi lemiamą reikšmę procesinei bylos baigčiai.

LVAT taip pat konstatavo (nutarties 33 punktas), kad vien tai, jog atsakovas nenustatė, kokius kriterijus jis parenka, kurie, jo manymu, geriausiai atspindi darbuotojo tinkamumą pareigoms, savaime nepaneigia vertinimo, kad abiejų pretendentų kvalifikacija taikant DK 57 straipsnio 4 dalies nuostatas yra vienoda. Taip pat šis faktas pats savaime nėra teisinis pagrindas konstatuoti, kad vieno iš pretendentų atrankos rezultatas yra neteisėtas. Jei tokie kriterijai nenustatyti, teismas turi įvertinti, kokie bendrojo pobūdžio elementai, sudarantys kvalifikacijos apibrėžties turinį, nevertinti ar netinkamai vertinti ir dėl ko išvada, kad abiejų pretendentų kvalifikacija yra vienoda, nepagrįsta ir lemia atrankos rezultato neteisėtumą.

17. Taigi, iš LVAT pateiktų išaiškinimų akivaizdu, kad atsakovas nenustatė, kokius kriterijus jis parenka, kurie, jo manymu, geriausiai atspindi darbuotojo tinkamumą pareigoms. Tačiau vien tai savaime nepaneigia vertinimo, kad abiejų pretendentų kvalifikacija taikant DK 57 straipsnio 4 dalies nuostatas yra vienoda ar kad vieno iš pretendentų atrankos rezultatas yra neteisėtas.

Tad vertintina, kokia turima informacija, apie kurią nurodoma Atrankos komisijos posėdžio protokole, buvo pagrindas konstatuoti pretendentų kvalifikacijos vienodumą ir ar tokia išvada yra pagrįsta; taip pat kokie bendrojo pobūdžio elementai, sudarantys kvalifikacijos apibrėžties turinį, nevertinti ar netinkamai vertinti.

18. Teismas, visų pirma, pažymi, kad byloje nėra ginčo dėl to, jog pareiškėjas ir trečiasis suinteresuotas asmuo atitiko tiek bendruosius, tiek ir specialiuosius reikalavimus pretenduojamoms pareigoms.

Esminis klausimas, į kurį reikia atsakyti, ar jų kvalifikacija buvo vienoda. Taigi, kvalifikacijos lygis yra ta teisiškai reikšminga aplinkybė, kuri turi lemiamą reikšmę, sprendžiant darbuotojų pirmenybės teisę būti paliktam dirbti (eiti atitinkamas pareigas), t. y., sprendžiant aptariamą konkurencijos klausimą, pirmenybės teisė, visų pirma, turi būti suteikiama tiems darbuotojams, kurių aukštesnė kvalifikacija, o DK 57 straipsnio 3 dalyje (išskyrus 6 punktą) aplinkybės sukuria pirmenybės teisę tais atvejais, kai tarpusavyje konkuruoja vienodos kvalifikacijos darbuotojai.

19. Kasacinis teismas yra išaiškinęs, kad darbuotojo kvalifikacija, reikšminga taikant DK 135 straipsnio 2 dalį, suprantama kaip darbuotojo pasirengimo dirbti tam tikrą darbą laipsnis; darbuotojo kvalifikaciją apibūdina jo turimos teorinės žinios, praktiniai įgūdžiai, patirtis, reikalingi dirbti tam tikrą darbą; kvalifikacija nėra tapati išsilavinimui, nes išsilavinimas yra tik vienas iš kriterijų, apibūdinančių darbuotojo kvalifikaciją; teismas, taikydamas DK 135 straipsnio 2 dalį, turi lyginamuoju aspektu įvertinti įmonėje dirbančių tos pačios specialybės darbuotojų kvalifikaciją (žr. *LAT 2005 m. gruodžio 21 d. nutartį, priimtą civilinėje byloje Nr. 3K-3-631/2005*).

Pažymėtina, kad šiai bylai aktualios DK 57 straipsnio 3–4 dalių nuostatos iš esmės yra tapачios iki 20174 m. liepos 1 d. galiojusio DK 135 straipsnio 1 ir 2 dalyse įtvirtintam teisiniam reglamentavimui.

20. Pareiškėjas teigia, kad jis yra A lygio 18 kategorijos valstybės tarnautojas, įstaigos vadovas, o D. Š. – A lygio 17 kategorijos valstybės tarnautojas.

Teismas pažymi, kad byloje ginčo nėra, kad pareiškėjas ir trečiasis suinteresuotas asmuo buvo minėto lygio ir kategorijų valstybės tarnautojai iki ginčijamų teisės aktų priėmimo; be to, pareiškėjas buvo įstaigos vadovas.

LVAT yra išaiškinęs, kad valstybės tarnautojų kvalifikaciją apibūdina jų užimamoms pareigybėms nustatyti lygiai ir kategorijos (VTĮ 7 straipsnis); byloje nustatyta, kad P. G., kuriam buvo pasiūlyta eiti naujai įsteigtas Politikos įgyvendinimo grupės vyriausiojo specialisto (A lygio 14 kategorija) pareigas, iki struktūrinių pertvarkymų ėjo A lygio 15 kategorijos pareigas, t. y. aukštesnės kategorijos pareigas nei pareiškėja (A lygio 14 kategorijos) (*žr., pvz., 2018 m. gegužės 2 d. nutartį, priimtą administracinėje byloje Nr. eA-3782-438*).

Taigi, iš LVAT praktikos akivaizdu, kad vieno iš pretendentų iki struktūrinių pertvarkymų ėjusių aukštesnės kategorijos pareigas kvalifikacija pripažįstama aukštesnė, negu to, kurio kategorija buvo žemesnė. Nagrinėjamu atveju būtent ir yra tokia situacija, t. y. pareiškėjas ėjo aukštesnės kategorijos pareigas (A lygio 18 kategorijos) nei trečiasis suinteresuotas asmuo (A lygio 17 kategorijos), be to, jis buvo įstaigos vadovas, tad yra pagrindas daryti išvadą, kad jo kvalifikacija šiuo aspektu buvo aukštesnė negu trečiojo suinteresuoto asmens.

21. Pareiškėjas dar teigia, kad jis 2006 metais apgynė technologijos mokslų srities aplinkos inžinerijos ir kraštotvarkos mokslo krypties darbą bei jam suteiktas daktaro mokslo laipsnis; D. Š. 1980 metais yra įgijęs pirmosios pakopos inžinieriaus hidrotechnikos aukštąjį išsilavinimą.

Teismas pirmiausia pažymi, kad nors pagal šio sprendimo 19 punkte nurodytą teismų praktiką kvalifikacija nėra tapati išsilavinimui, tačiau kartu pripažįstama, jog išsilavinimas yra vienas iš kriterijų, apibūdinančių darbuotojo kvalifikaciją. Tad išsilavinimas visiškai negali būti ignoruojamas.

Kaip matyti iš bylos, pareiškėjas S. P. 2016 m. lapkričio 30 d. apgynė technologijos mokslų srities aplinkos inžinerijos ir kraštotvarkos mokslo krypties darbą „Drėgmės ir nitratų dinamika sausinamame dirvožemyje“ ir jam suteiktas daktaro mokslo laipsnis. Taigi, pareiškėjui daktaro mokslo laipsnis yra suteiktas už darbą aplinkos apsaugos srityje, o tai iš esmės siejasi su jo pretenduojamomis eiti pareigomis. Tad šis išsilavinimas – įgytas daktaro mokslo laipsnis – jam siek tiek suteikia pranašumo prieš trečiąjį suinteresuotą asmenį vertinant jų kvalifikacijas.

22. Pareiškėjas nurodo ir tai, kad nuolatos dalyvavo kvalifikacijos, susijusios tiek su šiuo metu einamomis pareigomis, tiek ir su naujai steigiamomis (duomenys neskelbtini) valdybos viršininko pareigomis, kėlimo kursuose. Šiems savo teiginiams pagrįsti pateikė atitinkamus pažymėjimus, sertifikatus ir kt.

Trečiasis suinteresuotas asmuo D. Š. taip pat pateikė įvairius pažymėjimus, sertifikatus apie savo kvalifikacijos kėlimą.

Teismas, įvertinęs byloje esančius duomenis, daro išvadą, kad šiuo aspektu (kvalifikacijos kėlimo dalyvaujant įvairiuose mokymuose, seminaruose ir kt.) nėra vienas pretendentas neturi pranašumo vertinant jų kvalifikaciją.

23. Iš teismui pateiktų pareiškėjo ir trečiojo suinteresuoto asmens bylų taip pat galima vertinti apie bendrąją pretendentų kvalifikaciją ir kitais aspektais.

23.1. Abu pretendentai užėmė vadovaujančias pozicijas (duomenys neskelbtini) regiono aplinkos apsaugos departamente; tačiau pareiškėjas nuo 2012 metų buvo šio departamento vadovas, t. y. įstaigos vadovas, o D. Š. – pavaduotojas. Sugretinus šių tarnautojų buvusias pareigybes (pareigybės aprašymus) akivaizdu, kad pareiškėjo, kaip vadovo, veiklos sritis bei atsakomybė buvo gerokai platesnė negu trečiojo suinteresuoto asmens. Pastebėtina, kad naujos pareigos, į kurias pretenduoja pareiškėjas ir D. Š., t. y. (duomenys neskelbtini) valdybos viršininkas, iš esmės atitinka pareiškėjo eitas pareigas, o ne D. Š., kuris buvo tik vadovo pavaduotojas. Tad neabejotina, kad pareiškėjas gali būti laikomas geriau praktiškai pasirengusiu dirbti naują darbą, t. y. eiti (duomenys neskelbtini) valdybos viršininko pareigas; tad šiuo aspektu taip pat pareiškėjas gali būti laikomas aukštesnės kvalifikacijos darbuotoju.

23.2. Abiejų pretendentų tarnybinė veikla keliskart buvo vertinama labai gerai, nėra karto – nepatenkinamai; paskutinis tarnybinis vertinimas – abiejų „gerai“. Abu pretendentai neturėjo nuobaudų. Tad šiuo aspektu abiejų pretendentų kvalifikacija yra vienoda.

23.3. Abiejų pretendentų darbo stažas aplinkosaugoje yra virš dešimt metų; pareiškėjo – 14 metų, o trečiojo suinteresuoto asmens – 25 metai. Pareiškėjas nuo 2012 m. ėjo direktoriaus pareigas,

o trečiasis suinteresuotas asmuo nuo 2004 m. dirbo pavaduotoju. Taigi, nors trečiasis suinteresuotas asmuo turi didesnę darbo stažą aplinkosaugoje ir daugiau vadovaujamo darbo patirties, tačiau pareiškėjas ėjo aukštesnes ir atsakingesnes pareigas. Tad šiuo aspektu pretendentų kvalifikacija taip pat vertintina kaip vienoda.

24. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad pareiškėjo S. P. kvalifikacija, t. y. pasirengimas eiti (duomenys neskelbtini) valdybos viršininko pareigas, yra kokybiškai aukštesnė nei trečiojo suinteresuoto asmens. Tačiau atsakovas šių sprendime nurodytų elementų (kriterijų), sudarančių pretendentų kvalifikacijos turinį, iš viso nevertino, nors turėjo ir galėjo tai padaryti; apskritai dėl pretendentų kvalifikacijos nieko nepasisakyta. Esant tokiai situacijai atsakovas neturėjo jokio pagrindo daryti išvadą, kad pretendentų kvalifikacija yra vienoda, ir toliau vertinti pirmumo kriterijus bei padaryti išvadą, kad trečiasis suinteresuotas asmuo turi pirmumo teisę eiti (duomenys neskelbtini) valdybos viršininko pareigas.

Tad yra pagrindas pripažinti, kad atsakovas priimdamas 2018 m. birželio 19 d. įsakymą pažeidė pagrindines procedūras, ypač taisykles, turėjusias užtikrinti objektyvų visų aplinkybių įvertinimą ir sprendimo pagrįstumą. Tai reiškia, kad minėtas įsakymas yra neteisėtas ir nepagrįstas, tad naikintinas; atsakovas įpareigotinas pareiškėjo 2018 m. gegužės 24 d. prašymą dėl jo skyrimo į (duomenys neskelbtini) valdybos viršininko pareigas svarstyti iš naujo (Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo (*toliau – ir ABTĮ*) 88 straipsnio 2 punktas, 91 straipsnio 1 dalies 3 punktas).

Kadangi 2018 m. birželio 28 d. įsakymas iš esmės yra tiesiogiai susijęs su šioje byloje panaikintu 2018 m. birželio 19 d. įsakymu bei įpareigojimu atsakovą iš naujo išnagrinėti pareiškėjo 2018 m. gegužės 24 d. prašymą dėl jo skyrimo į (duomenys neskelbtini) valdybos viršininko pareigas, t. y. su pareiškėjo pažeistų teisių apgynimu, tad naikintinas ir šis 2018 m. birželio 28 d. įsakymas.

25. Pareiškėjas taip pat ginčija ir 2018 m. birželio 15 d. nutarimą, tačiau šis teisės aktas yra tarpinis sprendimas valstybės tarnautojų vertinimo procedūroje, kuriuo siekiama parengti ar sudaryti prielaidas priimti galutinį sprendimą, tad jis negali būti savarankiškas bylos nagrinėjimo dalykas, dėl kurio teismas sprendimo rezoliucinėje dalyje turėtų nuspręsti. Taigi, esant tokiai situacijai naikinti šį teisės aktą nėra jokio tikslo ir būtinumo.

26. Pareiškėjas dar prašo panaikinti 2018 m. birželio 13 d. įsakymą (t. y. Įsakymą dėl kriterijų), tačiau šis reikalavimas negali būti tenkinamas. Visų pirma, kaip matyti iš skundo, pareiškėjas iš esmės nesutinka tik su šio įsakymo 3.1 ir 3.3 punktais, tačiau kažkodėl prašo panaikinti visą įsakymą. Antra, teismas šio sprendimo 15 punkte iš esmės pasisakė dėl Įsakymo 3.1 punkto ir pareiškėjo argumentus pripažino nepagrįštais. Trečia, 2018 m. birželio 13 d. įsakymo 3.3 punktas nedaro jokios įtakos pareiškėjo teisėms, interesams ir pareigoms, be to, juo iš esmės išsprendžiami tam tikri procedūriniai klausimai, susiję bendrai su pretendentų dalyvavimu Atrankos komisijos posėdžiuose.

Apibendrinant tai, kas išdėstyta, konstatuotina, kad pareiškėjo ginčijamą Įsakymą dėl kriterijų, juo labiau visą, nėra pagrindo naikinti, tad ši pareiškėjo skundo dalis atmestina kaip nepagrįsta.

27. Byloje nusprendus panaikinti 2018 m. birželio 19 d. įsakymą ir 2018 m. birželio 28 d. įsakymą bei įpareigoti atsakovą pareiškėjo prašymą dėl jo skyrimo į (duomenys neskelbtini) valdybos viršininko pareigas išnagrinėti iš naujo, kiti proceso šalių argumentai tampa teisiškai nereikšmingi, tad teismas jų plačiau nenagrinėja.

28. Pareiškėjo skundas patenkintas iš dalies, taigi jis turi teisę į dalies savo patirtų išlaidų atlyginimą (ABTĮ 40–41 straipsniai).

Pareiškėjas iš viso patyrė 726 Eur išlaidų advokato teisinei pagalbai apmokėti. Šios išlaidos yra racionalios, pagrįstos ir būtinos bei atitinka teisės aktų reikalavimus (ABTĮ 40 straipsnio 5 dalis, Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 98 straipsnis), tačiau atsižvelgiant į tai, kad pareiškėjo skundas patenkintas iš dalies, į skundo tenkinimo apimtį (nors pareiškėjo vienas skundo reikalavimas netenkintas, tačiau realiai jo interesai apginti), yra pagrindas pareiškėjui iš atsakovo priteisti 650 Eur bylinėjimosi išlaidų.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 87 straipsniu, 88 straipsnio 1–2 punktais, 132–133 straipsniais, teismas

n u s p r e n d ž i a :

Pareiškėjo S. P. skundą dėl įsakymų panaikinimo bei įpareigojimo atlikti veiksmus patenkinti iš dalies.

Panaikinti Aplinkos apsaugos departamento prie Aplinkos ministerijos direktoriaus 2018 m. birželio 19 d. įsakymą Nr. ADP1-128 „Dėl D. Š. skyrimo į Aplinkos apsaugos departamento prie Aplinkos ministerijos (duomenys neskelbtini) valdybos viršininko pareigas“.

Panaikinti Aplinkos apsaugos departamento prie Aplinkos ministerijos direktoriaus 2018 m. birželio 28 d. įsakymą Nr. 2ADP1-178 „Dėl S. P. skyrimo į Aplinkos ministerijos (duomenys neskelbtini) viršininko pareigas“.

Įpareigoti atsakovą Aplinkos apsaugos departamentą prie Aplinkos ministerijos iš naujo išnagrinėti pareiškėjo S. P. 2018 m. gegužės 24 d. prašymą skirti jį (duomenys neskelbtini) valdybos viršininko pareigas.

Kitą skundo dalį atmesti.

Priteisti pareiškėjui S. P. iš atsakovo Aplinkos apsaugos departamento prie Aplinkos ministerijos **650 Eur** (šešis šimtus penkiasdešimt eurų) bylinėjimosi išlaidų.

Sprendimas per trisdešimt kalendorinių dienų nuo jo priėmimo ir paskelbimo dienos apeliacine tvarka gali būti skundžiamas Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui, paduodant apeliacinį skundą per Vilniaus apygardos administracinį teismą.

Teisėjas

Saulius Jakaitis